

Lieta T-330/01

Akzo Nobel NV pret Eiropas Kopienu Komisiju

Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Nātrija glukonāts — EKL 81. pants — Naudas sods — Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts — Pamatnostādnes naudas soda apmēra noteikšanai — Samērīguma princips — Pienākums norādīt pamatojumu

Pirmās instances tiesas (trešā palāta) 2006. gada 27. septembra spriedums . . II - 3395

Sprieduma kopsavilkums

1. *Konkurence — Naudas sodi — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Pārkāpuma smagums (Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts; Komisijas Paziņojums 98/C 9/03)*

2. *Konkurence — Naudas sodi — Apmērs — Noteikšana*
(EKL 81. panta 1. punkts; Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts; Komisijas Paziņojuma 98/C 9/03 1.A punkts)
3. *Konkurence — Kopienu noteikumi — Meitas sabiedrības izdarīts pārkāpums*
(EKL 81. panta 1. punkts)
4. *Konkurence — Administratīvais process — Tiesību uz aizstāvību ievērošana — Paziņojums par iebildumiem — Nepieciešamais saturs*
(Padomes Regulas Nr. 17 19. panta 1. punkts)
5. *Iestāžu akti — Pamatojums — Pienākums — Apjoms*
(EKL 81. un 253. pants)
6. *Konkurence — Naudas sodi — Apmērs — Noteikšana — Preventīva iedarbība*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts)
7. *Konkurence — Naudas sodi — Apmērs — Noteikšana*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts; Komisijas Paziņojums 98/C 9/03)
8. *Konkurence — Naudas sodi — Apmērs — Komisijas rīcības brīvība — Tiesas kontrole*
(EKL 229. pants)
9. *Process — Tiesāšanās izdevumi — Atlīdzināmie tiesāšanās izdevumi — Jēdziens*
(Pirmās instances tiesas reglamenta 91. panta b) apakšpunkts)

1. Saskaņā ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu naudas sods tiek noteikts, pamatojoties uz pārkāpuma smagumu un ilgumu. Turklāt atbilstoši Pamatnostādnēm sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, Komisija sākumsummu nosaka, pamatojoties uz pārkāpuma smagumu, ņemot vērā pār-

kāpuma raksturu, tā konkrēto ietekmi uz tirgu un ģeogrāfiskā tirgus lielumu.

Tādējādi atbilstošās tiesību normas pašas par sevi Komisijai neliek ņemt vērā, ka preces tirgus ir neliels.

Tomēr, novērtējot pārkāpuma smagumu, Komisijai ir jāņem vērā daudzi elementi, kuru raksturs un nozīme atšķiras atkarībā no attiecīgā pārkāpuma veida un konkrētā pārkāpuma īpašajiem apstākļiem. Nevar izslēgt, ka viens no šiem elementiem, kuri apliecina pārkāpuma smagumu, varētu būt attiecīgās preces tirgus lielums.

ricību uzliekamas vienādas sankcijas, var novest pie tā, ka, ja to prasa apstākļi, iesaistītajiem uzņēmumiem tiek noteiktas diferencētas summas, šai diferenciācijai neatbilstot aritmētiskiem aprēķiniem” (Pamatnostādņu 1.A punkta septītā daļa).

Tā rezultātā, ja tirgus lielums var būt elements, kas ir jāņem vērā, lai novērtētu pārkāpuma smagumu, tā nozīme atšķiras atkarībā no konkrētā pārkāpuma īpašajiem apstākļiem.

Gadījumā, kad naudas sods par vienu pārkāpumu uzlikts vairākiem uzņēmumiem, Komisijai, nosakot pārkāpuma smagumu, nav jānodrošina, lai naudas sodu galīgie apmēri, kas aprēķināti attiecīgajiem uzņēmumiem, atspoguļotu visas šo uzņēmumu atšķirības saistībā ar to kopējo apgrozījumu, bet tā var šos uzņēmumus sagrupēt.

(sal. ar 35.–38. punktu)

2. Saskaņā ar Pamatnostādnēm sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, ja pārkāpumā piedalījušies vairāki uzņēmumi, Komisija var līdzsvarot sākumsummu, lai ņemtu vērā katra uzņēmuma īpašo nozīmi, sadalot aizliegtās vienošanās dalībniekus grupās, “it īpaši, ja pastāv izteiktas atšķirības starp vienāda veida pārkāpuma izdarītāju uzņēmumu lielumiem” (Pamatnostādņu 1.A punkta sestā daļa). Turklāt Pamatnostādnēs ir precizēts, ka “princips, ka par vienādu

Tomēr, ja Komisija attiecīgos uzņēmumus iedala kategorijās, lai noteiktu naudas sodu apmēru, tad maksimālā naudas soda noteikšanai katrai šādi noteiktai grupai ir jābūt viendabīgai un objektīvi pamatotai.

(sal. ar 56.–58. punktu)

3. Konkurences jomā, lai gan meitas sabiedrībai ir juridiskas personas statuss, ar to nepietiek, lai izslēgtu iespēju, ka tās rīcība tiek inkriminēta mātes sabiedrībai, it īpaši ja meitas sabiedrība neatkarīgi nenosaka par savu rīcību tirgū, bet gan būtībā pilda mātes sabiedrības sniegtos norādījumus.
4. Paziņojumā par iebildumiem, ko Komisija nosūta uzņēmumam, kuram tā ir iecerējusi noteikt sankcijas par konkurences normu pārkāpšanu, būtu jābūt ietvertiem būtiskajiem elementiem, kas tiek izvirzīti pret šo uzņēmumu, tādiem kā inkriminētie fakti, kā tie tiek kvalificēti, un pierādījumi, uz kuriem balstās Komisija, tā, lai šis uzņēmums varētu lietderīgi izvirzīt savus argumentus šajā sakarā uzsāktā administratīvā procesa ietvaros. Tāpat, ņemot vērā tā nozīmīgumu, Paziņojumā par iebildumiem ir nepārprotami jānorāda juridiskā persona, kurai varētu tikt uzlikts naudas sods, un tam jābūt adresētam šai personai.

Šajā kontekstā Komisija var saprātīgi prezumēt, ka meitas sabiedrība, kas 100 % veidā pieder mātes sabiedrībai, būtībā pilda mātes sabiedrības sniegtos norādījumus. Šī prezumpcija paredz, ka Komisijai nav pienākuma pārbaudīt, vai mātes sabiedrība patiešām ir izmantojusi šo varu. Šādā situācijā, ja, paziņojot par iebildumiem, Komisija, atsaucoties uz šo prezumpciju, paziņo par savu nodomu mātes sabiedrībai inkriminēt atbildību par pārkāpumu, kuru izdarījusi meitas sabiedrība, kas 100 % apmērā pieder mātes sabiedrībai, ja ieinteresētās personas uzskata, ka, neskatoties uz attiecīgo līdzdalību sabiedrībā, meitas sabiedrība neatkarīgi nosaka savu rīcību tirgū, tieši šīm ieinteresētajām personām ir jāatspēko šī prezumpcija, administratīvā procesa laikā Komisijā iesniedzot pietiekamus pierādījumus.

(sal. ar 87. punktu)

5. Ja lēmums par EKL 81. panta piemērošanu attiecas uz vairākiem adresātiem un rada problēmu saistībā ar pārkāpuma inkriminēšanu, tajā ir jābūt ietvertam pietiekamam pamatojumam attiecībā uz katru no tā adresātiem, it īpaši tiem adresātiem, kuri saskaņā ar šī lēmuma noteikumiem ir atbildīgi par šo pārkāpumu.

(sal. ar 82. un 83. punktu)

(sal. ar 93. punktu)

6. Lai novērtētu pārkāpuma smagumu, Komisijai ir jāņem vērā daudzi elementi, kas ietver nepieciešamību nodrošināt, lai naudas sods atturētu no turpmākiem pārkāpumiem. Lai nodrošinātu šo preventīvo iedarbību, Komisija pilnīgi pamatoti var noteikt naudas soda apmēru atbilstoši iezīmēm, kas ir specifiskas tieši par pārkāpumu atbildīgajam uzņēmumam.

Tādējādi Komisija, aprēķinot naudas soda apmēru, kas uzliekams uzņēmumam, var īpaši ņemt vērā uzņēmuma lielumu un ekonomisko ietekmi. Attiecībā uz aizliegtās vienošanās dalībnieku finansiālo iespēju novērtējumu ir izmantojams kopējais apgrozījums.

No tā izriet, ka Komisija var piemērot palielinājuma koeficientu, lai novērtētu naudas soda preventīvo iedarbību, ņemot vērā iesaistītā uzņēmuma lielumu un ekonomisko ietekmi.

Šajā sakarā, nosakot naudas soda sākumsummu, kas ir lielāka uzņēmumiem, kuriem pieder relatīvi nozīmīgāka tirgus daļa nekā pārējiem uzņēmumiem, Komisija ņem vērā uzņēmuma īpašo atbildību attiecībā uz prasību saglabāt brīvu konkurenci. Tas ir subjektīvs elements, kas ļauj raksturot iesaistīto uzņēmumu rīcības smagumu. Faktiski šis elements atspoguļo paaugstinātu atbildību aizliegtas vienošanās noslēgšanas gadījumā, kāda ir uzņēmumiem, kuriem pieder relatīvi svarīgāka tirgus daļa nekā pārējiem uzņēmumiem konkrētajā tirgū attiecībā uz konkurenci nodarīto kaitējumu. Šajā kontekstā Komisija tāpat pamatoti var ņemt vērā, ka ļoti lielos uzņēmumos pastāv zināšanas un juridiski ekonomiskā infrastruktūra, kas tiem ļauj labāk novērtēt attiecīgā uzņēmuma rīcības pārkāpjošo raksturu un sekas, kas tādējādi rodas no konkurences tiesību viedokļa.

(sal. ar 114.–117. punktu)

7. Ievērojot Pamatnostādņēs sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu norādīto metodi, naudas soda apmēra aprēķināšana tiek veikta, balstoties uz diviem Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā minētajiem kritērijiem, proti, uz pārkāpuma smagumu un tā ilgumu, tomēr

ievērojot maksimālo apmēru saistībā ar katra uzņēmuma tirdzniecības apgrozījumu atbilstoši šajā pašā tiesību normā paredzētajam. Līdz ar to Pamatnostādnes nepārsniedz šajā normā noteikto sankciju juridiskos ietvarus.

(sal. ar 119. punktu)

8. Tā kā izvērtējot pamatus, ko izvirzījis uzņēmums, apstrīdot Komisijas lēmumu, ar kuru tam uzlikts naudas sods par Kopienas konkurences normu pārkāpumu, nav konstatēta pretlikumīga rīcība, Pirmās instances tiesai tādējādi nav jāizmanto sava neierobežotā kompetence samazināt minētā naudas soda apmēru.

(sal. ar 130. punktu)

9. Izdevumi, kas radušies uzņēmumam, atverot un uzturot spēkā bankas garantiju, lai novērstu Komisijas lēmuma piespiedu izpildīšanu attiecībā uz šo uzņēmumu, nav izdevumi, kas lietas dalībniekiem radušies lietas vešanas sakarā Pirmās instances tiesas reglamenta 91. panta b) apakšpunkta izpratnē. Tāpat ir jānoraida uzņēmuma lūgums piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kas tam radušies tā administratīvā procesa laikā, kas attiecas uz konkurenci. Faktiski, ja saskaņā ar Pirmās instances tiesas reglamenta 91. pantu “par atliedzināmiem tiesāšanās izdevumiem uzskata [...] nepieciešamos izdevumus, kas lietas dalībniekiem radušies lietas vešanas sakarā”, šajā tiesību normā ar “lietas vešanu” saprot tikai tiesvedību Pirmās instances tiesā, izslēdzot pirmstiesas posmu.

(sal. ar 133. punktu)